

Ons kenmerk
AD.2600019

Contactpersoon
Drs. M.P. van Leeuwen

Plaats/Datum
Den Haag, 3 maart 2026

Bijlage
Kennismakingsdocument

Doorkiesnummer
070-310 00 00

Onderwerp
Felicitering en kennismaking

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, prof.mr.dr. R.M. Letschert
De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, drs. J.Zs.C.M. Tielen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Geachte minister, staatssecretaris,

De Onderwijsraad feliciteert u van harte met uw benoeming en kijkt uit naar de samenwerking en de mogelijkheden u van advies te voorzien. De Onderwijsraad geeft al meer dan 100 jaar advies aan regering en parlement over alle vormen van onderwijs: van voorschoolse voorzieningen tot aan postuniversitair onderwijs en een leven lang ontwikkelen. Bij de raad vindt u dan ook een schat aan historische kennis, informatie en adviezen over alle aspecten van het onderwijs, waarmee de raad graag bijdraagt aan goed onderwijsbeleid. Zie hiervoor ook het kennismakingsdocument dat als bijlage aan deze brief is toegevoegd.

Met het coalitieakkoord geeft u uw bewindsperiode nader vorm en inhoud. In deze brief deelt de raad graag enkele waarnemingen met u over het Nederlandse onderwijs in relatie tot het onderwijsbeleid aan de hand van drie thema's: het maatschappelijk belang van onderwijs, onderwijs als fundament voor volwaardige deelname aan de samenleving en overheidssturing. In het coalitieakkoord leest de raad ambities die raken aan deze thema's. Op sommige van deze onderwerpen zijn al concrete adviezen uitgebracht of voorzien. Maar ook op nieuwe of andere thema's staat de raad u met advies terzijde.

1. Maatschappelijk belang van onderwijs

Het coalitieakkoord benoemt het belang van onderwijs voor een sterke samenleving. Onderwijs biedt een plek voor ontmoeting, verkenning, ontwikkeling en horizonverbreding. Waar leerlingen en studenten anderen ontmoeten, samen nieuwe dingen leren, de samenleving en wereld buiten de thuisomgeving leren kennen en kennis en vaardigheden opdoen voor hun verdere leven. Goed onderwijs is een investering in welzijn, welvaart en weerbaarheid van het individu en van de samenleving. Het onderwijs heeft een brede maatschappelijke opdracht: zorgdragen voor een adequate scholing van de (toekomstige) beroepsbevolking; gelijke onderwijskansen bieden voor leerlingen en studenten om zich aan de hand van goed onderwijs te vormen, ontwikkelen en scholen gedurende de levensloop, en bijdragen aan het goed en gezond functioneren van de samenleving, bijvoorbeeld op het vlak van welzijn, weerbaarheid, sociale verbanden, waardenoverdracht en kennis over en respect voor de democratische rechtsstaat.

Onderwijs vormt mensen, in de brede zin van het woord. Vanwege de grote waarde van die vorming voor individu en samenleving, is het onderwijs voorwerp 'van de aanhoudende zorg der regering'. Het is logisch en legitiem dat onderwijsbeleid zich als uiting van die zorg richt op specifieke doelen of opbrengsten, zoals de verbetering van taal- en rekenvaardigheden. Tegelijkertijd is het van belang dat de brede, vormende opdracht van onderwijs in beeld blijft en er voldoende ruimte is voor scholen om daaraan invulling te geven.

Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
Nederland

www.onderwijsraad.nl
secretariaat@onderwijsraad.nl
tel: +31 70 310 00 00

onderwijsraad

2. Onderwijs als fundament

Het coalitieakkoord toont stevige ambitie op het verbeteren van de taal- en rekenvaardigheden van leerlingen. Het is belangrijk dat iedereen deze essentiële vaardigheden goed beheerst. Taal- en rekenvaardigheid zijn voorwaardelijk voor het leren van andere vakken en leergebieden, en een noodzaak om volwaardig te kunnen deelnemen aan (vervolg)onderwijs en de samenleving. In 2022 adviseerde de raad over het duurzaam verbeteren van deze vaardigheden. In het advies *Taal en rekenen in het vizier* onderstreept de raad het belang van aanhoudende aandacht hiervoor. Goed taal- en rekenonderwijs is een opdracht aan de hele school en aan de overheid, en vergt een langdurige aanpak. De kwaliteit van het taal- en rekenonderwijs wordt namelijk bepaald door vele met elkaar verweven factoren, die in samenhang moeten worden aangepakt. De Onderwijsraad heeft daarvoor aanbevelingen gedaan en praat u hierover graag bij, ook met het oog op het kabinetsvoornemen een staatscommissie in te stellen.

De raad constateert dat het coalitieakkoord veel aandacht besteedt aan Caribisch Nederland. Dat is belangrijk, omdat Bonaire, Saba en Sint Eustatius erop mogen vertrouwen dat het kabinet ook aan een beter Caribisch Nederland bouwt, inclusief goed onderwijs voor alle kinderen en jongeren op de eilanden. Binnenkort brengt de raad een publicatie uit over de vraag wat nodig is voor goed onderwijs op Bonaire, Saba en Sint Eustatius. De raad biedt u de verkenning *Onderwijs in Caribisch Nederland* in april graag aan.

3. Overheidssturing

Met het coalitieakkoord stelt het kabinet zichzelf ten doel '...dat Nederland met goed onderwijs aan een sterke economie en een sterke samenleving bouwt.' Dit stelt een aantal eisen aan onderwijsbeleid. Er is doordacht beleid nodig dat oog houdt voor de samenhang tussen verschillende onderdelen van het onderwijssysteem en voor de effecten van afzonderlijke maatregelen op het goed functioneren van het systeem als geheel. Beleid dat wordt gevoed door kennis uit onderzoek en de onderwijspraktijk, met een stevige stem voor leraren. Beleid dat richting en houvast geeft, door duidelijke kaders te stellen waarbinnen het onderwijsveld ruimte heeft om de eigen verantwoordelijkheden waar te maken, en dat zorgdraagt voor stabiele en toereikende financiering om dat te kunnen doen. Goed onderwijsbeleid vraagt van de overheid steeds om het vinden van een balans tussen verantwoordelijkheid nemen en sturen, en ruimte laten aan leraren, schoolleiders en bestuurders om te doen wat nodig is voor hun leerlingen en studenten.

Het coalitieakkoord bouwt voort op een historie van intensief onderwijsbeleid, dat bij wisselingen van kabinetten logischerwijs ook koerswijzigingen laat zien. Tegelijk is het ook uw verantwoordelijkheid zorg te dragen voor navolgbaar, uitvoerbaar beleid gericht op de lange termijn. De Onderwijsraad staat u bij met een blik op historische en toekomstige ontwikkelingen, een integrale blik, en met kennis en advies over alle aspecten van het onderwijs.

In het coalitieakkoord staan ook verschillende wetsvoornemens. De raad heeft een wettelijke taak om over wetsvoorstellen te adviseren. Zoals is opgenomen in het Werkprogramma 2026-2027, voorziet de raad wetsadvisering over onder andere eisen aan besturen en toezichthouders; splitsing van de pabo en verlaging van de leerplichtleeftijd. De raad benadrukt het belang van deze taak voor de kwaliteit van wetgeving en bespreekt binnenkort met u over welke aanvullende wetsvoorstellen de raad kan adviseren.

Ten slotte

Het onderwijs staat voor een aantal grote opgaven en uitdagingen, zoals de leraren- en schoolleiderstekorten, het tegengaan van kansenongelijkheid, de duurzame verbetering van onderwijs in taal en rekenen-wiskunde in primair tot en met hoger onderwijs en de borging van goed en toegankelijk vervolgonderwijs. Bovendien zijn maatschappelijke vraagstukken buiten de school, zoals armoede, polarisatie en afnemend welzijn van jongeren, van invloed op wat er binnen de school gebeurt. Deze maatschappelijke context tekent ook uw opgaven voor de komende kabinetsperiode. Het is onze taak als raad om vraagstukken te analyseren, te ordenen, om het onderbelichte naar voren te halen en om aanvullende of alternatieve perspectieven aan te reiken. Ook als er sprake is van politieke druk wenst de raad u de ruimte toe om de adviezen en verkenningen te laten aanzetten tot reflectie en te laten bijdragen aan onderbouwd onderwijsbeleid, gericht op goed onderwijs voor iedereen.

De Onderwijsraad wenst u veel succes, wijsheid en voldoening toe in uw werk en ziet uit naar een verdere kennismaking.

Met beleefde groet,

prof. dr. L. Elffers
voorzitter

drs. M.P. van Leeuwen
secretaris-directeur